

Termorezistencia vegetatívnych buniek kvasinky *Candida maltosa*

DENISA LAUKOVÁ - LUBOMÍR VALÍK
- FRIDRICH GÖRNER - ŠTEFAN SCHMIDT

SÚHRN. V práci sa skúmala teplotná odolnosť kvasinky *Candida maltosa* izolovanej z bombáovaných ovocných jogurtových krémov. Táto sa identifikovala ako druh *Candida maltosa* Komagata, Nakase et Katsuya (Dr. E. Sláviková). Devitalizácia buniek *C. maltosa* sa stanovila v Ringerovom roztoku kapilárnou metódou pri teplotách 65, 70, 75, 80 a 85 °C. Stanovené D-hodnoty boli: $D_{65} = 337,2\text{--}492,0$ s ($n = 6$), $D_{70} = 147,6\text{--}174,0$ s ($n=6$), $D_{75} = 31,1\text{--}44,1$ s ($n = 4$), $D_{80} = 5,1\text{--}5,6$ s ($n=4$) a $D_{85} = 0,8\text{--}0,9$ s ($n=4$). z-Hodnota pre túto kvasinku bola 7,6 °C. Z porovnania D-hodnôt kvasinky *Saccharomyces cerevisiae* ($D_{55} = 92,5\text{--}102,5$ s a $D_{65} = 7,0\text{--}7,7$ s; $n = 4$) s D-hodnotami *C. maltosa* sa dokázalo, že vyšetrovaný kmeň *C. maltosa* vykazoval významne vyššiu teplotnú odolnosť.

KLÍČOVÉ SLOVÁ: termorezistencia; *Candida maltosa*; D-hodnota; z-hodnota

Poznatky o vplyve zvýšených teplôt na mikroflóru požívatín sú nevyhnutným predpokladom pre aplikáciu účinných procesov opracovania a spracovania požívatín a tiež aj pre postupy sanitačného ošetrovania plôch technologických zariadení, ktoré prichádzajú s požívatinami do styku.

Teplotná odolnosť mikroorganizmov, ich vegetatívnych foriem alebo spór sa v potravinárskej mikrobiologickej praxi charakterizuje D- a z-hodnotami. D-hodnota je čas potrebný na zníženie počtu živých mikroorganizmov o 90 %, resp. o 1 logaritmický poriadok. z-hodnota vyjadruje zvýšenie teploty, ktorému za daných podmienok zodpovedá zníženie hodnoty D o 1 logaritmický poriadok [1–6].

Potravinársku prax z hľadiska príslušných technologických procesov zaujíma, či zvolená kombinácia teploty a času záhrevu je postačujúca na požadovanú devitalizáciu mikrobiálnej populácie.

Ing. Denisa LAUKOVÁ, Ing. Lubomír VALÍK, PhD., Prof. Ing. Dr. Fridrich GÖRNER, DrSc., Doc. Ing. Štefan SCHMIDT, PhD., Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU, Radlinského 9, 812 37 Bratislava.

Korešpondujúci autor: Doc. Ing. Lubomír VALÍK, PhD., e-mail: valik@chtf.stuba.sk

Počas teplotnej devitalizácie mikroorganizmov dochádza predovšetkým k poškodeniam DNA a RNA, k denaturácii a koagulácii proteínov, k strate integrity bunkovej steny, príp. k iným zmenám. Inaktiváciu spór sprevádza degradácia malých, v kyseline rozpustných proteínov (angl. small acid soluble spore proteins; SASP), ktoré sú naviazané na molekulu DNA v jadre spóry, chrániac ju tak pred stratou purínových zásad. Tieto proteíny spolu s kyselinou dipikolínovou, iónmi vápnika, horčíka a mangánu udržiavajú spóry v dormantnom stave, ktorý sa vyznačuje značnou odolnosťou voči nepriaznivým vplyvom prostredia. Zníženie obsahu týchto látok v spórach výrazne prispieva k strate tejto odolnosti, vrátane termorezistencie [3, 7–9].

Odolnosť mikroorganizmov voči pôsobeniu teplôt vyšších, než sú maximálne teploty pre ich rast, závisí od druhu, fyziologického stavu, formy existencie a ovplyvňuje ju súbor faktorov vnútorného prostredia potravín, ako napríklad, prítomnosť NaCl, sacharidov a iných osmoticky účinných látok a z toho vyplývajúca znížená hodnota aktivity vody, hodnota pH, obsah tuku, konzervačných látok a pod. Významnú úlohu pri stanovení termorezistencie zohrávajú aj regeneračné schopnosti kultivačného média a spôsob stanovovania počtu buniek alebo spór, ktoré prekonal pôsobenie devitalizačnej teploty [1,3,5].

Značné množstvo kvasiniek sa vyskytuje na nedostatočne sanitačne ošetrovanom technologickom zariadení, ako aj vo vzduchu z okolitého prostredia [10]. Viacero druhov nežiaducich kvasiniek, ktoré sa nachádzajú v prostredí, kde sa spracováva mlieko, býva rezistentných voči bežným čistiacim a dekontaminačným prostriedkom. Podľa Laubschera a Viljoena [11] kvasinky *Debaryomyces hansenii*, *Candida versatilis*, *Torulaspora delbrueckii* a iné javili značnú rezistenciu aj po 60-minútovom pôsobení týchto prostriedkov. Žiadny z deviatich skúmaných komerčných sanitačných prostriedkov nedevitalizoval tieto kontaminačné kvasinky. Je preto možné, že takéto rezistentné kvasinky môžu kontaminovať plochy prichádzajúce do styku s mliekom a mliečnymi produktami.

Ich rast v mliečnych produktoch je umožnený nízkou teplotou, fermentáciou laktózy, asimiláciou organických kyselín ako kyseliny jantárovej, mliečnej a citrónovej, ich lipolytickou a proteolytickou aktivitou, rezistenciou voči vyšším koncentráciám soli a odolnosťou voči čistiacim a dekontaminačným prostriedkom [12].

Podľa Tudora a Boarda [13] z mliečnych produktov bývajú najčastejšie izolované kvasinky rodov *Kluyveromyces*, *Debaryomyces*, *Yarrowia* a *Candida*. Rody *Kluyveromyces* a *Debaryomyces* bývajú podľa týchto autorov najčastejšie izolované zo syrov a jogurtov. Podľa Jakobsena a Narvhusa [14] bývajú spomedzi príslušníkov rodu *Candida* z jogurtov najčastejšie izolované

C. famata (imperfektné štádium *Debaryomyces hansenii*), *C. lusitaniae* a *C. krusei*. Ak sú jogurty fermentované pri klasických teplotách 42 až 44 °C, pri ktorých sa kvasinky 3 až 4 h nerozmnožujú, potom je ich prítomnosť v jogurtoch vo väčších množstvách spôsobená nedostatočne sanitálne ošetrovaním náradím a zariadením. V prípade, že sú fermentované pri nižších teplotách 35 až 36 °C, môžu sa kvasinky začať rozmnožovať aj počas fermentácie, čo v tomto prípade trvá 12 až 14 h.

Podľa skúseností a poznatkov z literatúry sa chemorezistencia u mikroorganizmov obyčajne vyskytuje spolu s ich termorezistenciou. U izolovanej kvasinky *C. maltosa* sme predpokladali jej zvýšenú termorezistenciu.

Cieľom našej práce bolo charakterizovať teplotnú odolnosť kvasinky *C. maltosa* a porovnať ju s odolnosťou kvasinky *Saccharomyces cerevisiae*. Kmeň *C. maltosa* sa v potravinárstve podľa dostupných prameňov izoloval a identifikoval na Slovensku prvýkrát v spojitosti s bombážovaním mliečnych produktov jogurtového typu [15].

Materiál a metódy

Mikroorganizmy

Kmeň *C. maltosa* bol izolovaný z bombážovaného ovocného jogurtového krému. V laboratóriu bol uchovávaný na agare s glukózou, tryptónom a kvasničným autolyzátom (GTK; Imuna, Šarišské Michaľany, SR) pri teplote (5 ± 1) °C. Na prípravu suspenzie vegetatívnych buniek *C. maltosa* s hustotou $\geq 10^5$ KTJ.ml⁻¹ v Ringerovom izotonickom roztoku s hodnotou pH upravenou na 6,8 až 7,0 sa použila 48h kultúra.

Kmeň *S. cerevisiae* bol izolovaný z čerstvého pekárskeho droždia (Fala, Strasbourg, Francúzsko) a uchovávaný obdobne na GTK agare pri teplote (5 ± 1) °C.

Príprava mikrobiálnej suspenzie a spôsob inaktivácie

Na prípravu suspenzie vegetatívnych buniek *C. maltosa* bolo použitých 5 ml fyziologického roztoku s hodnotou pH upravenou na 6,8 až 7,0, v ktorých bola suspendovaná 48 h stará kultúra vyrastená na definovanom povrchu agaru. Počiatočné počty *C. maltosa* alebo *S. cerevisiae* boli v každej z použitých suspenzií stanovené zriedovacou kultivačnou metódou podľa STN ISO 7954 [16] a pohybovali sa v rozmedzí od $7,9 \cdot 10^6$ do $1,0 \cdot 10^8$ KTJ.ml⁻¹ (*C. maltosa*) a od $5,1 \cdot 10^6$ do $1,7 \cdot 10^7$ KTJ.ml⁻¹ (*S. cerevisiae*). Na inaktiváciu boli zvolené teploty 65, 70, 75, 80 a 85 °C (pre *C. maltosa*) a teploty 55 a 65 °C pre *S. cerevisiae*.

Vlastná devitalizácia bola vykonaná kapilárnou metódou vo vodnom kúpeli (Jumbo, Funke Gerber, Nemecko; 1 K.min⁻¹). Kapiláry boli z vodného kúpeľa po uplynutí príslušného času ihneď prenesené do ľadového kúpeľa a rýchlo ochladené. Po omytí ich povrchu etanolom bol obsah každej z paralelných kapilár prenesený do paralelných sterilných Petriho misiek a zaliaty agarovým médiom s prídavkom odstredeného mlieka (Merck, Darmstadt, Nemecko). Naočkované Petriho misky boli inkubované pri teplote (25 ± 1) °C 48 až 96 h a príslušne vyhodnotené.

Výpočet D- a z-hodnoty

D-hodnoty kvasiniek *C. maltosa* a *S. cerevisiae* boli vypočítané regresnou analýzou zo smernice (k) lineárnej závislosti dekadického logaritmu počtu buniek stanovených kultivačne (KTJ.ml⁻¹) od času pôsobenia inaktivačnej teploty (D = 1/k). Vypočítané D-hodnoty boli overené podľa vzťahu:

$$D = \frac{t_2 - t_1}{\log N_1 - \log N_2}$$

v ktorom N₁ a N₂ sú počty buniek v KTJ.ml⁻¹ stanovené v časoch t₁ a t₂.

z- hodnoty boli vypočítané obdobne, avšak zo závislosti logaritmu D-hodnot od použitých teplôt, pričom

$$z = \frac{T_2 - T_1}{\log D_1 - \log D_2}$$

kde D₁ a D₂ sú D-hodnoty pri príslušných teplotách T₁ a T₂ [1].

Výsledky a diskusia

Termorezistencia vegetatívnych buniek *C. maltosa*

Kinetika devitalizácie buniek *C. maltosa*, uskutočnená v Ringerovom rozroku pri teplotách 65, 70, 75, 80 a 85 °C, je graficky znázornená na obr. 1 a 2. Ako je z nich vidieť, smernice lineárnych letalitných čiar sa znižujú so zvyšujúcou sa teplotou. Kým pri teplote 65 °C bolo na zníženie počtu *C. maltosa* o 1 logaritmický poriadok potrebných v priemere 6,6 min (397 s), pri teplote 70 °C to bolo už len 2,7 min (160 s). Výraznejšie urýchlenie devitalizácie vegetatívnych buniek *C. maltosa* bolo pozorované po zahreве na 75 a 80 °C. Pri teplote 75 °C sa čas potrebný na zníženie populácie kvasiniek o 1 logaritmický poriadok pohyboval v rozmedzí od 30 do 44 s, čo predstavovalo

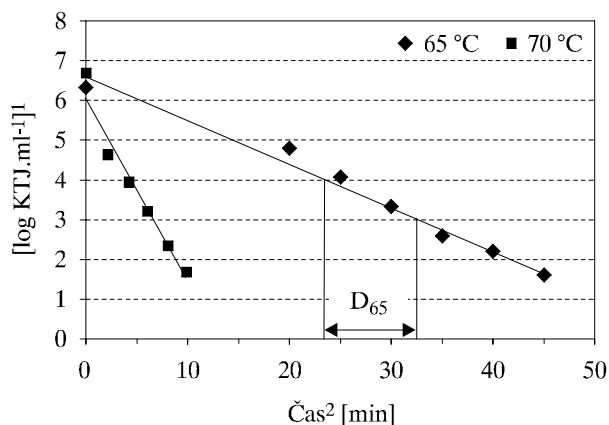
OBR. 1. Letaltná čiara *C. maltosa* v Ringerovom roztoku pri teplotách 65 a 70 °C.

FIG. 1. Survival curves of *C. maltosa* during heat treatment in Ringer's solution at 65 and 70 °C.
1 - [log CFU.ml⁻¹], 2 - time.

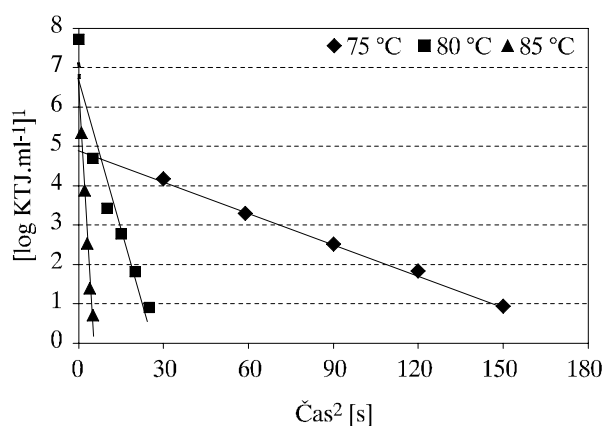
OBR. 2. Letaltná čiara *C. maltosa* v Ringerovom roztoku pri teplotách 75, 80 a 85 °C.

FIG. 2. Survival curves of *C. maltosa* during heat treatment in Ringer's solution at 75, 80 and 85 °C.
1 - [log CFU.ml⁻¹], 2 - time.

10,5-násobné skrátenie v porovnaní s hodnotou D_{65} . Pri teplote 80 °C sa D -hodnota znížila 71 až 77-krát ($D_{85} = 5,14\text{--}5,60$ s; $n = 4$). Najvýraznejšia teplotná devitalizácia buniek *C. maltosa* bola zaznamenaná pri teplote 85 °C, kedy sa vypočítané D -hodnoty pohybovali v intervale od 0,80 do 0,91 s

($n = 4$). V porovnaní s devitalizáciou vegetatívnych buniek *C. maltosa* pri teplote 80 °C bol na zníženie počtu *C. maltosa* o 1 logaritmický poriadok pri 85 °C potrebný 6,3-násobne kratší čas (tab. 1, obr. 2).

Vykonanými experimentami sme zistili, že rýchlosť devitalizácie vegetatívnych buniek *C. maltosa* nebola závislá od počiatkovej denzity buniek *C. maltosa* v suspenziách. Smernice čiar prežívania sa v paralelných pokusoch odlišovali iba minimálne v rozsahu chýb metódy. Napríklad pri pokusoch s počiatkovými počtami od $8,9 \cdot 10^4$ KTJ.ml⁻¹ do $8,9 \cdot 10^7$ KTJ.ml⁻¹ ($n = 6$), vykonaných pri teplote 65 °C, sa príslušné vypočítané D-hodnoty (tab. 1) líšili v rozsahu variačného koeficienta (relatívnej smerodajnej odchýlky) $v_k = 2,8 \%$. Podobnú situáciu sme pozorovali aj v sérii opakovaných pokusov pri teplotách 70, 75, 80 a 85 °C. Variačné koeficienty boli v poradí uvedených teplôt 7,1 %, 14,4 %, 3,6 % a 5,8 % ($n = 6$ až 4).

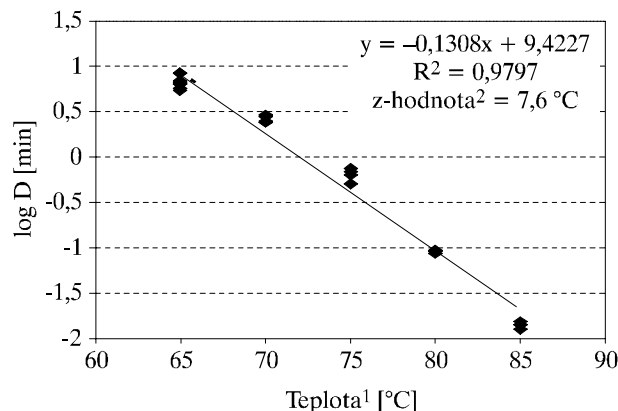
Z vypočítaných D-hodnôt *C. maltosa* sme následne zostrojili tzv. TDT čiaru (z angl. thermal death time) ako semilogaritmickú závislosť D-hodnôt od príslušných teplôt. z-hodnota vypočítaná zo smernice tejto lineárnej závislosti pre vyšetrovanú kvasinku *C. maltosa* bola 7,6 °C (obr. 3), čo znamená, že na 90%-nú devitalizáciu, teda zníženie počtu vegetatívnych buniek o 1 logaritmický poriadok, bolo v intervale inaktivačných teplôt potrebné jej zvýšenie o 7,6 °C.

TAB. 1. D-hodnoty *C. maltosa* experimentálne stanovené kapilárnou metódou v Ringerovom roztoku pri teplotách 65, 70, 75, 80 a 85 °C.

TAB. 1. D-values of *C. maltosa* experimentally determined by the capillary method in Ringer's solution at 65, 70, 75, 80 and 85 °C.

65 °C		70 °C		75 °C	80 °C	85 °C
D-hodnoty ¹						
[min]	[s]	[min]	[s]	[s]		
6,53	392	2,84	170	31,12	5,60	0,85
6,51	391	2,75	165	40,71	5,54	0,86
6,56	394	2,90	174	37,00	5,14	0,91
6,40	384	2,53	152	44,06	5,52	0,80
6,72	403	2,48	149	-	-	-
6,93	416	2,46	148	-	-	-
Priemerné hodnoty ² [s]						
396,7 ± 11,3		159,7 ± 11,4		38,2 ± 5,5	5,5 ± 0,2	0,86 ± 0,05

1 - D-values, 2 - average values.

OBR. 3. Inaktivačná „TDT“ čiara *C. maltosa* v Ringerovom roztoku v rozsahu teplôt 65, 70, 75, 80 a 85 °C.

FIG. 3. Thermal death time curve of *C. maltosa* in Ringer's solution within the temperatures of 65, 70, 75, 80 and 85 °C.
1 - temperature, 2 - z-value.

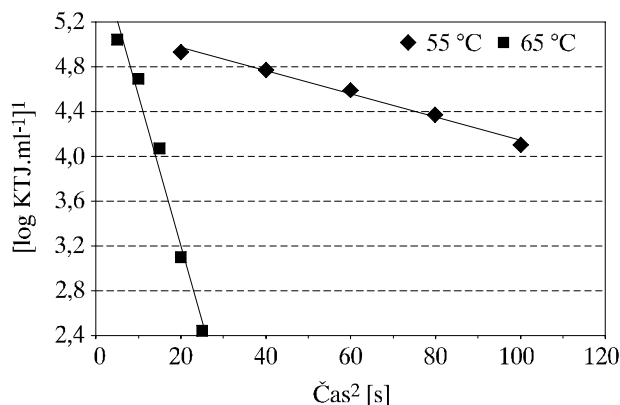
Porovnanie teplotnej odolnosti kvasiniek *C. maltosa* a *S. cerevisiae*

Kinetika teplotnej devitalizácie kvasinky *S. cerevisiae*, stanovená obdobne ako v prípade kvasinky *C. maltosa*, je graficky znázornená na obr. 4.

D-hodnoty vypočítané z experimentálne stanovených letalitných čiar *S. cerevisiae* sa pri teplote 55 °C pohybovali v rozmedzí od 1,54 do 1,71 min (92 až 103 s) a pri 65 °C od 7,03 do 7,66 s. López-Malo a kol. [17] zistili pre túto kvasinku priemerné hodnoty $D_{55} = (2,7 \pm 0,1)$ min (162 ± 6 s).

Z výsledkov prezentovaných v tab. 1 vyplynulo, že vegetatívne bunky kvasinky *C. maltosa* boli v porovnaní s kmeňom kvasinky *S. cerevisiae* výrazne odolnejšie voči pôsobeniu zvýšených teplôt. Priemerná hodnota D_{65} ($396,6 \pm 11,4$ s) buniek *C. maltosa* ($n = 6$) bola približne 53-násobne vyššia ako priemerná hodnota D_{65} pre *S. cerevisiae* ($D_{65} = 7,5$ s; $n = 6$).

Podobne, ako v prípade *C. maltosa*, aj u *S. cerevisiae* rýchlosť inaktívácie nebola závislá od počiatkovej koncentrácie buniek *S. cerevisiae* v pripravených analyzovaných suspenziách pri oboch ohrevoch (55 a 65 °C).

OBR. 4. Letalitiná čiara *S. cerevisiae* v Ringerovom roztoku pri teplotách 55 a 65 °C.

FIG. 4. Survival curves of *S. cerevisiae* during heat treatment in Ringer's solution at 55 and 65 °C.
1 - [log CFU.ml⁻¹], 2 - time.

Záver

V práci bola charakterizovaná teplotná devitalizácia kvasinky *C. maltosa*, ktorá bola na Slovensku podľa dostupných prameňov izolovaná a identifikovaná v súvislosti s bombážou kyslomliečnych produktov jogurtového typu prvýkrát [15].

Získané experimentálne čiary prežívania a z nich vypočítané D-hodnoty potvrdili zvýšenú teplotnú odolnosť tejto asporogénnej kvasinky oproti bežnej kvasinke *S. cerevisiae*. V oboch prípadoch kinetika devitalizácie významne nezávisela od počiatočnej koncentrácie buniek v pripravených suspenziách.

Zvýšená teplotná odolnosť kvasinky *C. maltosa* poukazuje na skutočnosť, že pri výrobe kyslomliečnych produktov, (ale aj nápojov [18]), je potrebné počítať s kontamináciou termotolerantnými kvasinkami zo vzduchu. Navyše v prípade, ak by kvasinky vytvorili na časti technologického zariadenia biofilm, čo napríklad *C. maltosa* dokáže [19], mohli by pri ochrannom účinku jeho povrchových vrstiev prekonať aj krátkotrvajúce ošetrenie nedefinovanou zmesou horúcej pary a vody.

Literatúra

1. STUMBO, C. R.: Thermobacteriology in food processing. New York, Londýn : Academic Press, 1965. 236 s.
2. KYZLINK, V.: Základy konzervace potravin. Praha : SNTL, 1980. 513 s.
3. BANWART, G. J.: Basic food microbiology. New York : Van Nostrand Reinhold, 1989. 773 s.
4. PELEG, M. - COLE, M. B.: Reinterpretation of microbial survival curves. Critical Reviews in Food Science, 38, 1998, s. 353-380.
5. MAZAS, M. - MARTÍNEZ, S. - LÓPEZ, M. - ALVAREZ, A. B. - MARTIN, R.: Thermal inactivation of *Bacillus cereus* spores affected by the solutes used to control water activity of the heating medium. International Journal of Food Microbiology, 53, 1999, s. 61-67.
6. GEERAERD, A. H. - HERREMANS, C. H. - VAN IMPE, J. F.: Structural model requirements to describe microbial inactivation during a mild heat treatment. International Journal of Food Microbiology, 59, 2000, s. 185-209.
7. BEDNÁŘ, M. - FRAŇKOVÁ, V. - SCHINDLER, J. - SOUČEK, A. - VÁVRA, J.: Lékařská mikrobiologie. Praha : Marvil, 1999. 558 s.
8. PAIDHUNGAT, M. - SETLOW, B. - DRIKS, A. - SETLOW, P.: Characterization of spores of *Bacillus subtilis* which lack dipicolinic acid. Journal of Bacteriology, 182, 2000, č. 19, s. 5505-5512.
9. NICHOLSON, W. L. - MUNAKATA, N. - HORNECK, G. - MELOSH, H. J. - SETLOW, P.: Resistance of *Bacillus* endospores to extreme terrestrial and extraterrestrial environments. Microbiology and Molecular Biology Reviews, 64, 2000, č. 3, s. 548-572.
10. VILJOEN, B. C.: The interaction between yeast and bacteria in dairy environments. International Journal of Food Microbiology, 69, 2001, s. 37-44.
11. LAUBSCHER, P. F. - VILJOEN, B. C.: The resistance of dairy yeasts against commercially available cleaning compounds and sanitizers. Food Technology and Biotechnology, 37, 1999, s. 281-286.
12. FLEET, G.: Yeast in dairy products - a review. Journal of Applied Bacteriology, 68, 1990, č. 3, s. 199-211.
13. TUDOR, D. A. - BOARD, R. G.: Food spoilage yeasts. In: ROSE, A. H. - HARRISON, J. S.: Yeast Technology. New York : Academic Press, 1993, s. 436-516.
14. JAKOBSEN, M. - NARVHUS, J.: Yeasts and their possible beneficial and negative effects on the quality of dairy products. International Dairy Journal, 6, 1996, s. 755-768.
15. LAUKOVÁ, D. - VALÍK, L. - GÖRNER, F. - SCHMIDT, Š.: Vplyv kyseliny mliečnej na rast kvasinky *Candida maltosa*. Bulletin potravinárskeho výskumu, 41, 2002, č. 2, s. 131-143.
16. STN ISO 7954 (56 0087) Mikrobiológia. Všeobecné pokyny na stanovenie počtu kvasiniek a plesní. Metóda počítania kolónií kultivovaných pri 25 °C. 1997.
17. LÓPEZ-MALO, A. - GUERRERO, S. - ALZAMORA, S. M.: *Saccharomyces cerevisiae* thermal inactivation kinetics combined with ultrasound. Journal of Food Protection, 62, 1999, č. 10, s. 1215-1217.
18. SCHWAN, R. F. - MENDOÇA, A. T. - DA SILVA JR., J. J. - RODRIGUES, V.: Microbiology and physiology of Cachaca (Aguardente) fermentations. Antonie van Leeuwenhoek, 79, 2001, s. 89-96.
19. KOTRBA, D. - SIGLOVÁ, M. - MASÁK, J. - ČEJKOVÁ, A. - JIRKŮ, V.: Vliv podmínek prostředí na adhezi a tvorbu biofilmu. In: Abstrakty z 22. Kongresu Československé společnosti mikrobiologické. Košice : Československá spoločnosť mikrobiologická, 2001, s. 355.

Do redakcie došlo 9.4.2002.

Heat-resistance of vegetative cells of the yeast *Candida maltosa*

LAUKOVÁ, D. - VALÍK, L. - GÖRNER, F. - SCHMIDT, Š.: Bull. potrav. Výsk., 41, 2002, p. 169-178.

SUMMARY. Heat resistance of a yeast *Candida maltosa* was studied. The strain was isolated from spoiled fruit yoghurt and identified as *C. maltosa* Komagata, Nakase et Katsuya (Dr. E. Sláviková). Inactivation was determined by the capillary method at temperatures of 65, 70, 75, 80 and 85 °C in Ringer's solution. Following D-values were determined: $D_{65} = 337.2\text{--}492.0$ s ($n = 6$), $D_{70} = 147.6\text{--}174.0$ s ($n = 6$), $D_{75} = 31.1\text{--}44.1$ s ($n = 4$), $D_{80} = 5.1\text{--}5.6$ s ($n = 4$) and $D_{85} = 0.8\text{--}0.9$ s ($n = 4$). The z-value for this yeast was 7.6 °C. The D-values of *Saccharomyces cerevisiae* were as $D_{55} = 1.5\text{--}1.7$ min and $D_{65} = 7.0\text{--}7.7$ s ($n = 4$). Comparing these results, higher heat-resistance of *C. maltosa* than *S. cerevisiae* was proved.

KEYWORDS: heat-resistance; *Candida maltosa*; D-value; z-value